

Arbo-cijfers over de technische installatiebranche 2023

op basis van parameters uit de NEA
en WEA

Timo Verhaegh
Pieter Aalders

Nijmegen, 14-4-2023

Projectnummer: 2022.118

© 2023 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Risico-inventarisatie en aanstelling preventiemedewerkers	3
3	Ongevallen	5
4	Ziekteverzuim	7
5	Beroepsziekten	14
6	Gevaren en fysieke belasting bij het werk	16

1 Inleiding

In opdracht van Arbotechniek/Wij Techniek is dit document met een verzameling aan arbo-cijfers over de technische installatiebranche (TI) opgesteld. De cijfers gaan in op de stand van zaken in de TI omtrent verzuim, ongevallen op het werk, gevaren op het werk, de prevalentie van beroepsziekten, fysieke belasting in het werk, de opstelling van een risico-inventarisatie- & evaluatie (RI&E) door de werkgevers, en de aanstelling van een preventiemedewerker door de werkgevers.

De cijfers zijn afkomstig uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) en de Werkgevers Enquête Arbeid (WEA) van TNO/CBS (hieronder volgt een korte toelichting op de NEA en de WEA). Door een lopende projectovereenkomst tussen KBA Nijmegen en het CBS beschikken de onderzoekers van KBA Nijmegen over de meest recente NEA- en WEA-data, op respectievelijk persoons- en bedrijfsniveau (microdata). Dit biedt meer mogelijkheden dan wanneer uitsluitend gebruik gemaakt zou worden van publicaties/rapporten van TNO/CBS. Het idee is om deze gegevens in de toekomst – bij het verschijnen van nieuwe brondata – te updaten.

NEA

Het doel van de NEA is het in kaart brengen van informatie op het gebied van arbeidsomstandigheden, arbeidsongevallen, arbeidsinhoud, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden van werknemers.

De NEA wordt sinds 2005 jaarlijks uitgevoerd, maar de onderzoeksopzet is in 2014 veranderd.¹ Door deze wijzigingen zijn niet alle uitkomsten vanaf 2014 vergelijkbaar met de uitkomsten van daarvoor. Om deze reden wordt bij dit Arbo-dashboard het jaar 2014 als startjaar aangehouden.

Voor de NEA wordt een personensteekproef getrokken volgens een gestratificeerd steekproefontwerp. Hierbij wordt gestratificeerd naar bedrijfsklasse. Jongeren en personen met een niet-westerse migratieachtergrond worden oververtegenwoordigd om te compenseren voor de verwachte lagere responskans voor deze groepen. De uitkomsten worden vervolgens doormiddel van weging gecorrigeerd voor over- en ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen in de steekproef/respons ten opzichte van een proportioneel getrokken steekproef.

Op basis van eerdere analyses op de NEA-bestanden weten we dat het aantal TI-werknemers in de NEA jaarlijks tussen de 650 en 1.000 ligt, voldoende voor een betrouwbaar beeld.

WEA

De WEA beoogt trends en ontwikkelingen in het arbeidsbeleid van bedrijven en instellingen te monitoren, evenals het effect van dat arbeidsbeleid op bedrijfsresultaten en ziekteverzuim. Het be vraagt de werkgevers op de thema's arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden, als ook op het gebied van bedrijfskenmerken en personeelskenmerken.

De WEA wordt vanaf 2008 om het jaar afgenomen. Tot nu toe zijn metingen verricht én uitkomsten beschikbaar voor de jaren 2008, 2010, 2012, 2014, 2016 en 2019. Ook in 2021 is de WEA afgenomen, maar die data is momenteel nog niet beschikbaar. Zodra deze data beschikbaar is wordt dit gebruikt om de data voor het beoogde dashboard te updaten.

¹ Ten eerste is de bruto steekproefomvang fors verhoogd van 80.000 naar ruim 140.000 werknemers (vanaf 2018 is de steekproef verder verhoogd naar ruim 170.000 werknemers). Ten tweede bestaat de doelpopulatie sindsdien uit werknemers van 15 tot 75 jaar, in plaats van werknemers van 15 tot 65 jaar. Ten derde is ingezet op hoofdzakelijk web-enquêteering (CAWI), in plaats van hoofdzakelijk schriftelijke enquêteering (PAPI). Ten vierde zijn meerdere vragenmodules aangepast.

Hoewel het precieze aantal TI-bedrijven niet in de WEA-publicaties van het CBS terug te vinden is (in tegenstelling tot bijvoorbeeld de bedrijven in de bouwinstallatie) kunnen wij deze bedrijven in de micro-data van het CBS wel onderscheiden aan de hand van de SBI-code van het bedrijf. Zo blijkt dat aan elke meting circa 120 tot 140 TI-bedrijven meedoen.² Dat zijn er voldoende om betrouwbare conclusies te kunnen trekken.

Tot slot:

- De situatie wordt voor meerdere meetjaren gepresenteerd zodat eventuele trendontwikkelingen aangetoond kunnen worden.
- Bij enkele thema's wordt onderscheid gemaakt naar drie subbranches binnen de TI en naar bedrijfs-grootte.
- Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over trendontwikkelingen en verschillen tussen sub-branchen/bedrijfs-groottes is met sterretjes aangegeven of de verschillen significant zijn.³
- Om de betrouwbaarheid te vergroten zijn waar nodig peiljaren samengevoegd. Het aantal 'waarnemingen' per categorie neemt dan toe, waardoor de invloed van steekproeftoeval afneemt.
- Ter referentie wordt bij de belangrijkste tabellen ook het gemiddelde van de totale technieksector gepresenteerd.

² Voor het WEA-onderzoek wordt een naar bedrijfssector én bedrijfsomvang 'gestratificeerde' steekproef getrokken uit het vestigingenbestand van LISA. Voor de steekproef worden bedrijfsvestigingen getrokken uit 205 'cellen', die worden gevormd door 41 sectoren en 5 grootteklassen. Tussen 2008 en 2021 zijn hiervoor steeds dezelfde 41 sectoren en 5 grootteklassen gebruikt. Er wordt gestreefd om bij elk WEA-onderzoek gegevens van circa 5.000 bedrijfsvestigingen te verkrijgen.

³ Er worden altijd twee groepen vergeleken. De significantie-berekening gebeurt met een t-toets voor onafhankelijke steekproeven (tweezijdige toetsing, significant bij $p < 0,05$), want we vergelijken steeds verschillende groepen werknemers/werkgevers. In een zeer klein aantal gevallen gaat het bij verschillende meetjaren om dezelfde werknemer of werkgever, omdat een respondent nu eenmaal een later meetjaar weer mee kan hebben gedaan aan de NEA of de WEA.

2 Risico-inventarisatie en aanstelling preventiemedewerkers

Tabel 1 – Werkgevers in de TI en techniek met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar jaar

WEA - Werkgevers	2008/10	2012/14	2016/19	Totaal*
Technische installatiebranche				
Heeft uw vestiging een RI&E? (% ja*)	68,4%	61,3%	61,4%	63,9%
Zo ja, heeft uw vestiging naar aanleiding van de RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja**)	80,3%	86,8%	87,6%	84,5%
<i>Totale N voor eerste (en tweede) item</i>	<i>300 (250)</i>	<i>286 (235)</i>	<i>214 (179)</i>	<i>800 (664)</i>
Technieksector totaal				
Heeft uw vestiging een RI&E? (% ja**)	59,1%	56,3%	61,8%**	59,0%
Zo ja, heeft uw vestiging naar aanleiding van de RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja**)	80,4%	82,5%	84,0%**	82,2%
<i>Totale N voor eerste (en tweede) item</i>	<i>4.117 (3.146)</i>	<i>3.853 (2.928)</i>	<i>3.381 (2.684)</i>	<i>11.351 (8.758)</i>

* Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee' en 'weet niet'.

** Verschil tussen 2008/10 en 2016/19 is significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 2 – Werkgevers in de TI met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar subbranche

WEA - Werkgevers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Totaal*
Heeft uw vestiging een RI&E? (% ja)	63,5%	68,6%**	55,3%**	63,7%
<i>Totale N voor item</i>	<i>406</i>	<i>219</i>	<i>174</i>	<i>799</i>

* Totaal over de drie onderscheiden subbranches bij de werkgevers in de technische installatiebranche, indien werkgever is in te delen.

** Verschil tussen 'Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair' en 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' is significant.

Overige verschillen zijn niet significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 3 – Werkgevers in de TI met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar bedrijfsgrootte

WEA - Werkgevers	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal*
Heeft uw vestiging een RI&E? (% ja)	58,9%**	94,4%**	64,0%
<i>Totale N voor item</i>	<i>379</i>	<i>404</i>	<i>783</i>

* Totaal over de drie onderscheiden subbranches bij de werkgevers in de technische installatiebranche, indien werkgever is in te delen.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 4 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI en de techniek, naar jaar

WEA - Werkgevers	2010	2012/14	2016/19	Totaal*
Technische installatiebranche				
Zijn er in uw vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen? (% ja**)	43,1%	38,2%	38,0%	39,2%
Totale N voor item	155	287	214	656
Technieksector totaal				
Zijn er in uw vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen? (% ja**)	41,0%***	36,8%	35,2%***	37,2%
Totale N voor item	2.139	3.853	3.381	9.373

* Totaal over de meetjaren 2010, 2012, 2014, 2016 en 2019.

** Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee' en 'weet niet'.

*** Verschil tussen 2010 en 2016/19 is significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 5 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI, naar subbranche

WEA - Werkgevers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Totaal
Zijn er in uw vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen? (% ja)	41,2%	39,1%	35,7%	39,5%
Totale N voor item	343	173	140	656

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 6 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI, naar bedrijfsgrootte

WEA - Werkgevers	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal*
Zijn er in uw vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen? (% ja)	34,5%**	73,8%**	40,2%
Totale N voor item	306	336	642

* Totaal over de drie onderscheiden subbranches bij de werkgevers in de technische installatiebranche, indien werkgever is in te delen.

** Verschil tussen "25 of minder medewerkers" en "Meer dan 25 medewerkers" is significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

3 Ongevallen

Tabel 7 – Arbeidsongevallen en gerelateerd verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2014/15	2016/17	2018/19	2020/21	Totaal*
Technische installatiebranche					
In de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van een arbeidsongeval (% ja)**	4,4%***	2,7%	4,0%	2,5%***	3,4%
Zo ja, heeft u verzuimd bij het meest recente arbeidsongeval in de afgelopen 12 maanden? (% ja**)	49,2%	48,8%	54,1%	64,6%	54,0%
<i>Totale N voor eerste (en tweede) item⁴</i>	<i>1.460 (54)</i>	<i>1.538 (36)</i>	<i>1.920 (77)</i>	<i>1.681 (41)</i>	<i>6.599 (208)</i>
Technieksector totaal					
In de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van een arbeidsongeval (% ja)**	3,9%***	3,6%	3,8%	3,1%***	3,6%
Zo ja, heeft u verzuimd bij het meest recente arbeidsongeval in de afgelopen 12 maanden? (% ja**)	55,5%	58,6%	55,7%	57,4%	56,7%
<i>Totale N voor eerste (en tweede) item</i>	<i>23.484 (802)</i>	<i>23.587 (754)</i>	<i>29.481 (1.022)</i>	<i>25.239 (668)</i>	<i>101.791 (3.246)</i>

* Totaal over de meetjaren 2014 t/m 2021. Omdat de aantallen per jaar vaak te laag waren (< 10), zijn er categorieën gevormd van twee kalenderjaren tesamen.

** Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee'.

*** Verschil tussen 2014/15 en 2020/21 significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 8 – Arbeidsongevallen en gerelateerd verzuim onder TI-werknemers, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie ⁵	Totaal*
In de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van arbeidsongeval (% ja)	2,6%**	5,5%**	4,3%	2,7%	3,3%
Zo ja, heeft u verzuimd bij het meest recente arbeidsongeval in de afgelopen 12 maanden? (% ja)	51,0%	59,6%	56,9%	48,1%	54,0%
<i>Totale N voor 1e (en 2e) item</i>	<i>3.587 (95)</i>	<i>958 (43)</i>	<i>1.091 (43)</i>	<i>929 (27)</i>	<i>6.565 (208)</i>

* Totaal over de vier onderscheiden subbranches bij de werknemers in de technische installatiebranche, indien werknemer is in te delen.

** Verschil tussen 'Elektrotechnische bouwinstallatie' en 'Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair' significant. Verschil tussen 'Elektrotechnische bouwinstallatie' en 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' eveneens significant bij dit item.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

⁴ Let op: alle getoonde percentages in dit rapport zijn gewogen om te corrigeren voor het verschil in samenstelling van de steekproef ten opzichte van de totale populatie van werknemers en werkgevers. Hierdoor kan het zijn dat de totale N bij routingvragen soms niet overeenkomt met wat men zou verwachten op basis van de percentages bij de voorliggende vraag.

⁵ De aantallen in de TI bij de NEA laten het toe om, in tegenstelling tot bij de WEA, de subbranche 'overige bouwinstallatie' apart te onderscheiden van de drie overige subbranches in de TI. Bij de WEA zijn de werkgevers die in de categorie 'overige bouwinstallatie' zouden vallen, waar mogelijk, ingedeeld in één van de drie overige subbranches.

Tabel 9 – Het soort letsel dat meest recente arbeidsongeval in afgelopen 12 maanden tot gevolg heeft gehad

NEA - Werknemers	Totaal*
Open wond	33,0%
Verstuiking/verrekking van spieren	32,3%
Botbreuken/gewrichtenproblemen	7,0%
Psychische schade	6,9%
Overig	20,8%
Totale N voor item	200 (=100%)

* Totaal over de de meetjaren 2014 t/m 2021 en over de vier subbranches bij de werknemers in de TI.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 10 – Ontvangen medische hulp als gevolg van het ongeval, meerdere antwoorden mogelijk

NEA - Werknemers	Totaal*
Ja, op de (spoedeisende) eerstehulpafdeling van het ziekenhuis	20,6%
Ja, op in een ziekenhuis of andere kliniek (niet de SEH)	16,2%
Ja, op het werk	12,4%
Ja, ergens anders	31,7%
Nee, geen medische hulp gehad	26,3%
Totale N voor item	228 (=100%)

* Totaal over de de meetjaren 2014 t/m 2021 en over de vier subbranches bij de werknemers in de TI.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 11 – Belangrijkste oorzaak van het meest recente arbeidsongeval in de afgelopen 12 maanden

NEA - Werknemers	Totaal*
Ergens aan gesneden/gestoten	22,0%
Door een voorwerp geraakt/beknelling	19,6%
Uitglijden/struikelen	14,3%
Vallen van hoogte	12,3%
Contact met gevaarlijke stoffen, temperaturen of lawaai	4,8%
Andere oorzaak	27,0%
Totale N voor item	198 (=100%)

* Totaal over de de meetjaren 2014 t/m 2021 en over de vier subbranches bij de werknemers in de TI.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

4 Ziekteverzuim

Tabel 12 – Verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, volgens de werknemers zelf, naar jaar

NEA - Werknemers	2014/15	2016/17	2018/19	2020/21	Totaal*
Technische installatiebranche					
Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens verzuimd? (% ja)**	46,7%	44,5%	47,6%	45,1%	46,0%
Totale N voor eerste item	1.464	1.550	1.950	1.696	6.660
Individueel ziekteverzuimpercentage ⁶ (deeltijd-gecorrigeerd)	4,22	4,24	4,65	4,58	4,45
Hoeveel werkdagen heeft u, alles bij elkaar, het afgelopen jaar naar schatting verzuimd?	8,73	8,77	9,40	9,36	9,11
Totale N voor tweede (en derde) item	1.446 (1.448)	1.537 (1.540)	1.911 (1.912)	1.639 (1.641)	6.533 (6.541)
Technieksector totaal					
Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens verzuimd? (% ja)**	43,5%	43,8%	46,7%	42,7%	44,3%
Totale N voor eerste item	23.589	23.722	29.897	25.540	102.748
Individueel ziekteverzuimpercentage ⁷ (deeltijd-gecorrigeerd)	3,97***	3,88	4,48	4,53***	4,26
Hoeveel werkdagen heeft u, alles bij elkaar, het afgelopen jaar naar schatting verzuimd?	7,71***	7,65	8,68	8,82***	8,29
Totale N voor tweede (en derde) item	23.305 (23.353)	23.388 (23.476)	29.177 (29.236)	24.758 (24.805)	100.628 (100.870)

* Totaal over de meetjaren 2014 t/m 2021. Omdat de aantallen per jaar vaak te laag waren (< 10), zijn er categorieën gevormd van twee kalenderjaren tezamen.

** Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee'.

*** Verschil tussen 2014/15 en 2020/21 significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

⁶ Het ziekteverzuimpercentage is het totale aantal ziekte-dagen van een werknemer, in procenten van het totaal aantal beschikbare werkdagen van diezelfde werknemer in het afgelopen jaar.

⁷ Het ziekteverzuimpercentage is het totale aantal ziekte-dagen van een werknemer, in procenten van het totaal aantal beschikbare werkdagen van diezelfde werknemer in het afgelopen jaar.

Tabel 13 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werknemers zelf, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens verzuimd? (% ja)	45,8%	45,0%	45,5%	48,6%	46,0%
<i>Totale N voor eerste item</i>	3.614	970	1.101	941	6.626
Individueel ziekteverzuimpercentage (deeltijd-gecorrigeerd)	4,14**	4,65	5,08**	4,73	4,46
Hoeveel werkdagen heeft u, alles bij elkaar, het afgelopen jaar naar schatting verzuimd?	8,34**	9,62	10,47**	10,02	9,12
<i>Totale N voor tweede (en derde) item</i>	3.556 (3.557)	946 (949)	1.075 (1.077)	922 (924)	6.499 (6.507)

* Totaal over de vier onderscheiden subbranches bij de werknemers in de technische installatiebranche, indien werknemer is in te delen.

** Verschil 'Elektrotechnische bouwinstallatie' en 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 14 – Verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, volgens de werkgevers⁸, naar jaar

WEA - Werkgevers	2008/10	2012/14	2016/19	Totaal*
Technische installatiebranche				
Wat was binnen uw vestiging het ziekteverzuim in het vorige kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekteverzuimpercentage ⁹ , deeltijd-gecorrigeerd)	2,71	2,67	2,18	2,54
<i>Totale N voor item</i>	232	220	159	611
Technieksector totaal				
Wat was binnen uw vestiging het ziekteverzuim in het vorige kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekteverzuimpercentage ¹⁰ , deeltijd-gecorrigeerd)	2,60**	2,35	2,17**	2,40
<i>Totale N voor item</i>	3.470	2.932	2.480	8.882

* Totaal over de meetjaren 2008, 2010, 2012, 2014, 2016 en 2019.

** Verschil tussen 2008/10 en 2016/19 significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

⁸ Het ziekteverzuim zoals aangegeven door de werkgevers is duidelijk lager dan zoals aangegeven door de werknemers. Mogelijk registreren werkgevers alleen het verzuim waarvoor zij gecompenseerd worden en niet de ziekte-dagen die voor hun eigen rekening komen.

⁹ Het gaat hier om hetzelfde ziekteverzuimpercentage dat is berekend onder werknemers in de NEA, zie tabellen 10 en 11. De reden dat dit percentage bij werkgevers gemiddeld lager ligt, komt door het feit dat kleinere bedrijven (met veelal een lager verzuimpercentage, zie tabel 14) via de weging sterker 'trekken' aan het algehele percentage. Kleinere bedrijven zijn immers sterk ondervertegenwoordigd in de WEA, wat wordt gecorrigeerd met de weging.

¹⁰ Het gaat hier om hetzelfde ziekteverzuimpercentage dat is berekend onder werknemers in de NEA, zie tabellen 10 en 11. De reden dat dit percentage bij werkgevers gemiddeld lager ligt, komt door het feit dat kleinere bedrijven (met veelal een lager verzuimpercentage, zie tabel 14) via de weging sterker 'trekken' aan het algehele percentage. Kleinere bedrijven zijn immers sterk ondervertegenwoordigd in de WEA, wat wordt gecorrigeerd met de weging.

Tabel 15 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werkgevers, naar subbranche

WEA - Werkgevers	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Totaal*
Wat was binnen uw vestiging het ziekteverzuim in het vorige kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekteverzuimpercentage, deeltijd-gecorrigeerd)	2,31	2,54	3,01	2,53
Totale N voor item	317	151	142	610

* Totaal over de drie onderscheiden subbranches bij de werkgevers in de technische installatiebranche, indien werkgever is in te delen. Verschil tussen 'Elektrotechnische bouwinstallatie' en 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' en de overige verschillen zijn niet significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 16 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werkgevers, naar bedrijfsgrootte¹¹

WEA - Werkgevers	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal*
Wat was binnen uw vestiging het ziekteverzuim in het vorige kalenderjaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof (ziekteverzuimpercentage, deeltijd-gecorrigeerd)	2,19**	4,49**	2,54
Totale N voor item	251	350	601

* Totaal over de drie onderscheiden bedrijfsgroottes bij de werkgevers in de technische installatiebranche.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' significant.

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

¹¹ Dit komt overeen met het algemene beeld dat het ziekteverzuim in kleine bedrijven lager is dan in grotere. In de theorie wordt ter verklaring gewezen op enerzijds de grotere betrokkenheid van werknemers in kleine bedrijven en anderzijds op het grotere risico van ontdekking van ten onrechte gemelde ziekte in kleinere bedrijven.

Tabel 17 – Soort klachten onder TI-werknemers bij laatste verzuim, eventueel langer dan een jaar geleden (één antwoord mogelijk)

NEA - Werknemers	Totaal*
Griep of verkoudheid	34,3%
Rugklachten	7,8%
Klachten heup, benen, knieën, voeten	6,1%
Klachten buik, maag of darmen	5,4%
Klachten nek, schouders, armen, polsen, handen	5,2%
Psychische klachten, overspannenheid, burn-out	4,8%
Hoofdpijn	2,9%
Klachten luchtwegen	1,9%
Klachten hart- en vaatstelsel	1,7%
Vermoeidheid of concentratieproblemen	1,4%
Klachten oren of ogen	1,0%
Overige klachten	9,9%
Niet van toepassing, nog nooit verzuimd ¹²	17,8%
Totale N voor item (=100%)	6.623

* Totaal over de de meetjaren 2014 t/m 2021 en over de vier subbranches bij de werknemers in de TI.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 18 – (Verzuim)klachten wel of niet gerelateerd aan het werk, TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2014/15	2016/17	2018/19	2020/21	Totaal*
Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?					
- Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	12,6%	10,7%	11,8%	11,8%	11,7%
- Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	16,3%	15,7%	15,9%	14,7%	15,6%
- Nee, geen gevolg van mijn werk	66,9%	66,4%	65,9%	65,2%	66,0%
- Weet niet	4,2%	7,2%	6,4%	8,4%	6,6%
Totale N voor item	1.207 (=100%)	1.243 (=100%)	1.613 (=100%)	1.333 (=100%)	5.396 (=100%)

* Totaal over de meetjaren 2014 t/m 2021. Vanwege te lage aantallen per jaar zijn er categorieën gevormd van twee kalenderjaren. Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

¹² 'Nog nooit verzuimd' bij dit item geeft geen indicatie over de prevalentie van *arbeid-gerelateerd* verzuim. Het percentage *arbeid-gerelateerd* verzuim kan wel berekend worden met het item uit tabel 18, maar dan over de totale groep werknemers. Het hebben van klachten (lees: verzuim) én het feit dat deze deels of hoofdzakelijk het gevolg van het werk zijn wijst daarbij op *arbeid-gerelateerd* verzuim, afgezet tegen de groep van werknemers met *arbeid-ongerelateerd* verzuim én de werknemers *zonder* verzuim. Over alle jaren samengenomen ligt dit percentage op 22 procent. Dit percentage varieert licht over de jaren: in de jaren 2014/15 ligt het percentage op 24 procent, in 2016/17 op 21 procent, in 2018/19 op 23 procent, en in 2020/21 op 21 procent.

Tabel 19 – (Verzuim)klachten wel of niet gerelateerd aan het werk, TI-werknemers, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en lucht-behandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?					
- Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	10,2%	15,8%	13,1%	12,0%	11,8%
- Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	15,0%	16,5%	16,3%	16,0%	15,6%
- Nee, geen gevolg van mijn werk	67,3%	62,7%	64,7%	66,3%	66,0%
- Weet niet	7,6%	5,1%	6,0%	5,7%	6,7%
Totale N voor item	2.905 (=100%)	780 (=100%)	904 (=100%)	785 (=100%)	5.374 (=100%)

* Totaal over de vier onderscheiden subbranches bij de werknemers in de technische installatiebranche, indien werknemer is in te delen. Geen significantie over de subbranches berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 20 – Belangrijkste reden in het werk die (geheel of voor een deel) leidde tot het ontstaan van de klachten, onder TI-werknemers (één antwoord mogelijk)

NEA - Werknemers	Totaal*
Werkdruk, werkstress	31,3%
Lichamelijk te zwaar werk	27,3%
Langdurig dezelfde handelingen verrichten, langdurig achter computer werken	9,4%
Problemen met leiding, werkgever	4,4%
Gevaarlijk werk/bedrijfsongeval	2,4%
Emotioneel te zwaar werk	1,2%
Problemen met collega's of ondergeschikten	0,9%
Iets anders in het werk	23,1%
Totale N voor item	1.427 (=100%)

* Totaal over de de meetjaren 2014 t/m 2021 en over de vier subbranches bij de werknemers in de TI.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 21 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI- en Techniek-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2014	2016	2018	2019	2020	2021	Totaal*
Technische installatiebranche							
Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbodienst of andere organisatie (% ja)**	31,9%	31,9%	29,3%	27,7%	27,1%	31,1%	29,6%
<i>Totale N voor item</i>	527	615	830	781	697	644	4.094
Technieksector totaal							
Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbodienst of andere organisatie (% ja)**	32,3%***	31,4%	28,1%	28,2%	29,1%	30,3%***	29,6%
<i>Totale N voor item</i>	9.241	9.780	12.851	11.063	10.607	9.116	62.658

* Totaal over de meetjaren 2014 t/m 2021, exclusief de jaren 2015 en 2017.

** Percentage dat 'ja' aangeeft, ten opzichte van 'nee'.

*** Verschil tussen 2014 en 2021 significant. Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 22 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI-werknemers, naar subbranche

NEA - Werknemers	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal*
Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbodienst of andere organisatie (% ja)	27,9%**	30,3%	32,2%**	32,2%	29,6%
<i>Totale N voor item</i>	2.216	576	694	590	4.076

* Totaal over de vier onderscheiden subbranches bij de werknemers in de technische installatiebranche, indien werknemer is in te delen.

** Verschil tussen 'Elektrotechnische bouwinstallatie' en 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 23 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI- en Techniek-werknemers, naar bedrijfsgrootte*

NEA - Werknemers	49 of minder mede- werkers	Meer dan 49 mede- werkers	Totaal**
Technische installatiebranche			
Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbodienst of andere organisatie (% ja)	28,7%	30,2%	29,6%
<i>Totale N voor item</i>	<i>1.513</i>	<i>2.572</i>	<i>4.085</i>
Technieksector totaal			
Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbodienst of andere organisatie (% ja)	26,5%***	31,2%***	29,6%
<i>Totale N voor item</i>	<i>20.399</i>	<i>42.077</i>	<i>62.426</i>

* Het onderscheid tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' is in de NEA niet mogelijk.

** Totaal over de vier onderscheiden subbranches bij de werknemers in de technische installatiebranche, indien werknemer is in te delen.

*** Verschil tussen '49 of minder medewerkers' en 'Meer dan 49 medewerkers' significant.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 24 – Psychosociale belasting bij het werk, onder TI- en Techniek-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2014/15	2016/17	2018/19	2020/21	Totaal
Technische installatiebranche					
Sprake van werkdruk (schaal**)					
- Nooit of soms	60,7%*	63,4%	62,1%	67,3%*	63,5%
- Vaak of altijd	39,5%*	36,6%	37,9%	32,7%*	36,5%
<i>Totale N voor item</i>	<i>1.456 (=100%)</i>	<i>1.544 (=100%)</i>	<i>1.948 (=100%)</i>	<i>1.684 (=100%)</i>	<i>6.632 (=100%)</i>
Werk is emotioneel zwaar (schaal***)					
- Nooit of soms	93,6%	94,7%	93,9%	93,4%	93,9%
- Vaak of altijd	6,4%	5,3%	6,1%	6,6%	6,1%
<i>Totale N voor item</i>	<i>1.462 (=100%)</i>	<i>1.547 (=100%)</i>	<i>1.947 (=100%)</i>	<i>1.683 (=100%)</i>	<i>6.639 (=100%)</i>
Technieksector totaal					
Sprake van werkdruk (schaal**)					
- Nooit of soms	65,1%*	65,2%	65,8%	67,9%*	66,1%
- Vaak of altijd	34,9%*	34,8%	34,2%	32,1%*	33,9%
<i>Totale N voor item</i>	<i>23.506 (=100%)</i>	<i>23.635 (=100%)</i>	<i>29.869 (=100%)</i>	<i>25.368 (=100%)</i>	<i>102.378 (=100%)</i>
Werk is emotioneel zwaar (schaal***)					
- Nooit of soms	93,9%*	94,4%*	93,3%*	93,3%*	93,7%*
- Vaak of altijd	6,1%*	5,6%*	6,7%*	6,7%*	6,3%*
<i>Totale N voor item</i>	<i>23.529 (=100%)</i>	<i>23.692 (=100%)</i>	<i>29.874 (=100%)</i>	<i>25.373 (=100%)</i>	<i>102.468 (=100%)</i>

* Verschil tussen 2014/15 en 2020/21 significant.

** Omrekening naar schaal o.b.v. 3 items: 'Moet u erg snel werken?', 'Moet u heel veel werk doen?' & 'Moet u extra hard werken?'.

*** Omrekening naar schaal o.b.v. 3 items: 'Brenkt uw werk u in emotioneel moeilijke situaties?', 'Is uw werk emotioneel veeleisend?' & 'Raakt u emotioneel betrokken bij uw werk?'. Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

5 Beroepsziekten

Tabel 25 – Langdurige ziekte, aandoening of handicap onder TI-werknemers, meerdere antwoorden mogelijk per jaar (% genoemd)

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	Totaal*
Problemen met armen of handen (ook artritis, reuma, RSI)	4,9%	5,8%	6,8%	6,4%	6,1%
Problemen met benen of voeten (ook artritis, reuma)	6,8%	8,2%	7,8%	5,5%	7,1%
Problemen met rug en nek (ook artritis, reuma, RSI)	11,6%	11,5%	11,3%	9,6%	11,0%
Migraine of ernstige hoofdpijn	4,6%	4,4%	4,5%	3,2%	4,2%
Hart- of vaatziekten	2,5%	3,1%	3,8%	4,9%	3,7%
Astma, bronchitis, emfyseem	4,3%	5,3%	4,4%	4,7%	4,7%
Maag- of darmstoornissen	3,8%	2,2%	3,4%	3,5%	3,3%
Suikerziekte	2,5%	2,8%	2,2%	2,6%	2,5%
Psychische klachten/aandoeningen	2,7%	2,8%	3,8%	2,3%	2,9%
Gehoörproblemen	2,9%	4,8%	4,7%	2,9%	3,8%
Problemen met zien	2,5%	3,9%	2,5%	2,3%	2,7%
Andere ziekte, aandoening of handicap	7,3%	8,6%	8,6%	8,8%	8,4%
Nee, geen ziekte, aandoening of handicap	61,4%	62,3%	60,0%	65,6%	62,3%
	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor alle items in bovenstaande lijst	797	771	933	800	3.301

* Totaal over de meetjaren 2015, 2017, 2019 en 2021.

Geen significantie over de jaargangen berekend. Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 26 – Wisselwerking tussen ziekte/aandoening/handicap en het werk onder TI-werknemers

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	Totaal*
Wordt u door uw ziekte, aandoening of handicap belemmerd bij het uitvoeren van uw werk?					
- Niet belemmerd	48,4%	44,0%	44,5%	48,8%	46,3%
- Licht belemmerd	41,4%	45,1%	44,7%	39,6%	42,8%
- Sterk belemmerd	10,2%	10,9%	10,8%	11,7%	10,9%
	100%	100%	100%	100%	100%
Is uw ziekte, aandoening of handicap het gevolg van het werk dat u deed?					
- Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	13,4%	14,6%	12,2%	8,9%	12,2%
- Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	19,7%	19,7%	21,8%	20,2%	20,5%
- Nee, geen gevolg van mijn werk	57,4%	56,8%	54,5%	61,0%	57,3%
- Weet ik niet	9,5%	8,8%	11,5%	9,8%	10,1%
	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor eerste (en tweede) item	317 (317)	297 (297)	381 (380)	294 (295)	1.289 (1.289)

* Totaal over de meetjaren 2015, 2017, 2019 en 2021.

Geen significantie over de jaargangen berekend. Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 27 – Prevalentie* van beroepsziekten onder TI- en Techniek-werknemers**, volgens de werknemers zelf¹³, meerdere antwoorden mogelijk

NEA - Werknemers	Technische installatie*	Technieksector totaal*
Heeft u één of meer van de volgende beroepsziekten? Onder een beroepsziekte verstaan we een ziekte die volgens u is ontstaan door uw werk.		
- Lage rug-aandoening	12,2%	10,3%
- Gehoorproblemen	8,9%	7,1%
- RSI (nek, schouder, arm, pols, hand)	7,1%	8,1%
- Overspannenheid/burn-out	6,5%	5,7%
- Knie-artrose	4,2%	2,7%
- Depressie	2,1%	2,4%
- Heup-artrose	1,2%	1,0%
- Astma	0,8%	0,8%
- COPD ('Chronic obstructive pulmonary disease')	0,8%	0,6%
- Posttraumatische stress stoornis (PTSS)	0,5%	0,5%
- Contacteczeem	0,5%	0,6%
- Beroepsgebonden infectieziekte	0,4%	0,2%
- Andere beroepsziekte	2,1%	2,2%
- Ten minste één beroepsziekte	28,1%	26,0%
Totale N voor alle items in bovenstaande lijst	3.160 (=100%)	51.681 (=100%)

* Geperceenteerd op de totale groep werknemers die deze vraag voorgelegd kreeg, dus inclusief de werknemers zonder benoeming van een beroepsziekte.

** Totaal over de de meetjaren 2014, 2016, 2018 & 2020. De categorieën zijn niet 1-op-1 vergelijkbaar met de items over langdurige ziekten in tabel 25. Aantallen per jaar te laag¹⁴ voor vergelijking jaar-op-jaar.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

¹³ In de WEA geeft 8,5% van de TI-werkgevers bij de vraag 'Zijn in de afgelopen 12 maanden door een (bedrijfs)arts één of meer beroepsziekten vastgesteld onder leden van uw personeel?' aan dat er beroepsziekten zijn vastgesteld onder de leden van het eigen personeel. De N (214) was niet groot genoeg voor verdere uitsplitsing van dit gegeven naar kenmerk-niveau. Ook zijn er geen vervolgvragen voorgelegd aan de WEA-respondenten over de specifieke beroepsziekten die zijn vastgesteld.

¹⁴ Hoewel de totale N per item groot genoeg is voor een vergelijking van jaar-op-jaar, zijn de aantallen werknemers - per jaar - dat aangeeft aan de genoemde beroepsziekte te leiden in enkele gevallen lager dan 10. Het CBS geeft deze aantallen niet vrij.

6 Gevaren en fysieke belasting bij het werk

Tabel 28 – Gevaren bij het werk onder TI- en Techniek-werknemers, naar jaar (% genoemd)

NEA - Werknemers	2018	2019	2020	2021	Totaal*
Technische installatiebranche					
Moet u gevaarlijk werk doen? En zo ja, wat is of zijn dan de belangrijkste gevaren van uw werk?					
- Vallen van hoogte	36,6%	35,6%	32,4%	31,9%	34,2%
- Struikelen, uitglijden	35,6%	36,1%	35,6%	32,0%	34,9%
- Bekneld raken	17,7%	17,9%	16,3%	17,0%	17,2%
- Snijden Snijden, steken	24,8%	25,7%	23,1%	20,4%	23,6%
- Botsen, aanrijdingen	12,3%	13,0%	9,3%	12,1%	11,7%
- Ongeluk met gevaarlijke stoffen	12,1%	13,8%	10,3%	9,1%	11,4%
- Confrontatie met geweld	2,6%	2,8%	1,7%	1,6%	2,2%
- Verbranden	13,8%	16,6%	12,0%	11,8%	13,6%
- Verstikking	8,1%	9,1%	6,2%	5,7%	7,3%
- Een ander gevaar	13,8%	15,0%	13,8%	12,6%	13,9%
- Niet van toepassing: geen gevaarlijk werk**	52,2%	49,9%	53,5%	55,0%	52,6%
	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor alle items in bovenstaande lijst	999	944	865	809	3.617

Technieksector totaal

Moet u gevaarlijk werk doen? En zo ja, wat is of zijn dan de belangrijkste gevaren van uw werk?

- Vallen van hoogte	15,7%	16,4%	14,2%	14,8%	15,3%
- Struikelen, uitglijden	24,2%	24,5%	22,2%	22,5%	23,4%
- Bekneld raken	13,8%	14,5%	13,0%	12,8%	13,5%
- Snijden Snijden, steken	15,3%	15,7%	13,8%	13,7%	14,7%
- Botsen, aanrijdingen	16,1%	17,1%	14,1%	15,0%	15,6%
- Ongeluk met gevaarlijke stoffen	12,0%	12,6%	11,0%	11,0%	11,7%
- Confrontatie met geweld	4,1%	4,4%	3,5%	3,8%	4,0%
- Verbranden	8,5%	8,9%	7,9%	7,9%	8,3%
- Verstikking	4,3%	4,3%	3,8%	3,8%	4,1%
- Een ander gevaar	8,6%	8,4%	7,9%	7,8%	8,2%
- Niet van toepassing: geen gevaarlijk werk**	58,5%	57,6%	62,2%	62,1%	60,0%
	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor alle items in bovenstaande lijst	15.853	13.738	13.531	11.576	54.698

* Totaal over de de meetjaren 2018 t/m 2021.

** Het CBS rekent het geval waarin de respondent aangeeft 'bijna nooit het genoemde gevaarte lopen in het werk' tot een benoeming van dat gevaar in het werk (enkel het antwoord 'nooit' geldt als geen benoeming van het gevaar). Hierdoor komt het percentage dat minimaal één van de genoemde gevaren loopt (en dus gevaarlijk werk heeft) al vrij snel hoger uit.

Geen significantie over de jaargangen berekend. Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 29 – Fysieke belasting bij het werk, beoordeeld door TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal*
Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten?									
- Ja, regelmatig	29,7%	30,0%	25,3%	32,0%	29,8%	29,9%	27,1%	24,9%	28,5%
- Ja, soms	23,4%	21,8%	25,6%	20,5%	21,0%	23,2%	20,3%	22,1%	22,1%
- Nee	46,9%	48,2%	49,1%	47,5%	49,2%	46,9%	52,7%	53,0%	49,4%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor item	634	779	753	766	999	938	865	812	6.546
Maakt u bij uw werk gebruik van een gereedschap, apparaat of voertuig dat trillingen of schudden veroorzaakt?									
- Ja, regelmatig	23,1%	23,4%	19,1%	26,2%	23,0%	19,9%	21,0%	19,8%	21,8%
- Ja, soms	23,5%	19,8%	21,0%	15,5%	20,7%	20,7%	17,7%	18,6%	19,6%
- Nee	53,4%	56,8%	59,9%	58,4%	56,2%	59,4%	61,3%	61,6%	58,6%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor item	636	798	762	778	1001	948	868	811	6.602
Doet u werk in een ongemakkelijke werkhouding?									
- Ja, regelmatig	24,1%	22,2%	19,8%	25,7%	23,8%	24,2%	19,6%	17,5%	22,1%
- Ja, soms	31,2%	33,4%	31,7%	27,7%	29,5%	30,4%	28,8%	31,1%	30,4%
- Nee	44,7%	44,3%	48,5%	46,5%	46,7%	45,4%	51,6%	51,3%	47,6%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor item	636	795	761	776	1002	946	866	812	6.594
Doet u werk waarbij u herhalende bewegingen moet maken?									
- Ja, regelmatig	34,0%	33,6%	32,2%	36,5%	35,7%	32,9%	27,7%	29,4%	32,6%
- Ja, soms	27,6%	28,3%	29,7%	25,7%	26,3%	29,2%	26,6%	27,6%	27,6%
- Nee	38,4%	38,1%	38,1%	37,9%	38,1%	37,9%	45,7%	43,0%	39,8%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor item	638	793	760	780	997	943	861	812	6.584
Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?									
- Ja, regelmatig	14,5%	14,8%	11,5%	14,2%	13,3%	14,4%	11,0%	12,9%	13,2%
- Ja, soms	31,0%	33,3%	34,9%	31,0%	34,3%	31,9%	30,4%	29,3%	32,0%
- Nee	54,5%	51,9%	53,6%	54,8%	52,4%	53,8%	58,6%	57,8%	54,8%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totale N voor item	632	792	764	778	1004	944	870	814	6.598

* Totaal over de de meetjaren 2014 t/m 2021. Geen significantie over de jaargangen berekend.

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

